

U S N E S E N Í

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Evy Stupkové a soudců Mgr. Michala Kadlečka a JUDr. Leoše Nováka ve věci péče o **nezletilého K.**, narozeného XXXX a **nezletilou L.**, narozenou XXXX, **Ch.**, oba bytem XXXX, XXXX, oba zastoupené opatrovníkem statutárním městem Brnem, děti matky **D. Ch.**, narozené XXXX, bytem jako nezletilí, zastoupené JUDr. Robertem Kameníkem, advokátem se sídlem Brno, Česká 168/15, a otce **M. Ch.**, narozeného XXXX, bytem XXXX, XXXX, zastoupeného Mgr. Bc. Stanislavem Brunckem, advokátem se sídlem Brno, Benešova 628/12, o výkon rodičovské odpovědnosti a výživné, o odvolání otce proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 16. 8. 2016, čj. 84 P 3/2014-82,

takto:

Rozsudek soudu I. stupně se **ruší** a věc se mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl návrh otce na změnu blíže označeného dřívějšího rozhodnutí v části o výživném tak, že z výživného stanoveného pro každé z nezletilých dětí ve výši 20.000 Kč měsíčně bude otec hradit 10.000 Kč na účet každého z dětí (výrok I) a zamítl návrh otce na uložení povinnosti matce, aby zvlášť u každého z dětí předložila vyúčtování výživného za dobu minulou a na uložení povinnosti matce zasílat otcí vyúčtování výživného na každé z dětí vždy do 1. 3. následujícího kalendářního roku (výrok II) a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení. Rozhodl tak o návrhu otce ze dne 15. 3. 2015, doručeného soudu 28. 5. 2015, na změnu platebního místa výživného pro nezletilé děti. Otec se dále domáhal, aby nespotřebované výživné za minulé období, od 29. 1. 2013, byla matka zavázána složit na účty dětí u banky. Rozhodoval i o dalším návrhu otce v podání ze dne 26. 7. 2016, ve kterém otec navrhoval, aby matce byla uložena povinnost předložit mu vyúčtování výživného obou dětí, jak za dobu minulou, tak i do budoucna za každý kalendářní rok, a to vždy do 1. 3. následujícího roku. Soud I. stupně dovodil, že výživné není majetkem dítěte a nelze je považovat za jmění dítěte, když se jedná o pravidelně se opakující plnění poskytované nezletilým, v tomto případě otcem k rukám matky, sloužící k výživě a k pokrytí jejich každodenních i mimořádných potřeb a výdajů dětí, nikoli ke zvyšování a hromadění majetku, se kterým by pak rodiče měli s náležitou péčí hospodařit. Nejedná-li se o jmění dítěte, pak ani nelze dovodit s tím související

povinnosti rodičů, vyplývající z ustanovení § 896 a násl. o. z. Dále uvedl, že otec neosvědčil žádnou změnu poměrů, na základě které by mohl změnit dřívější dohodu rodičů o výživném, když žádným způsobem neinicioval konkrétním návrhem úpravu stávající výše výživného. Otec při uzavírání dohody v roce 2013 nestanovil podmínku, aby část výživného byla užita na tvorbu úspor, jeho návrh označil za „*poněkud neférový*“ vůči matce i oběma dětem. Uvedl, že pokud otec sám uváděl, že se jeho poměry od minulého rozhodnutí nezhoršily, nedošlo ke změně poměrů, jak má na mysli § 923 o. z., proto ani nemohl změnit původní dohodu o výživném. Dodal, že pokud otec požadoval tvorbu úspor, mohl sám nad rámec této dohody plnit. Uvedl, že patrně došlo ke zvýšení potřeb dětí v souvislosti s jejich vyšším věkem, žádný z rodičů však návrh na změnu původní dohody nevznnesl a z provedeního dokazování tomu ani poměry rodičů zcela nenasvědčovaly. Od posledního rozhodnutí uběhla doba delší než tři roky, nezletilá dcera mezitím nastoupila na I. stupeň základní školy, nezletilý syn na II. stupeň. Rovněž dodal, že podle jeho názoru matka s výživným řádně hospodáří, respektive nezjistil žádných nedostatků či pochybení v jejím nakládání s výživným. O děti je dobře postaráno, neboť podle opatrovníka dostávají vše, co potřebují. Pokud otec požadoval pravidelné vyúčtování ze strany matky o tom, jak bylo s výživným nakládáno, platná právní úprava ani úprava minulá matce neukládá takovou povinnost a je pouze na rodičích, zda jsou schopni o tom diskutovat a uvedené řešit. Požadavek na vyúčtování je nestandardní a není v lidských silách provést precizní roční vyúčtování nakládání s výživným pro každé z dětí zvlášť, jak si otec představuje. Pokud požaduje vytvořit úspory z výživného za dobu minulou, pak odkázal na § 923 odstavec 2 o. z., s tím, že spotřebované výživné se nevrací a tudíž z něj není možné tvořit jakékoli úspory. Výrok o nákladech řízení odůvodnil § 23 z. ř. s.

Proti rozsudku podal odvolání otec, domáhal se jeho změny tak, aby bylo jeho původním návrhům vyhověno, případně zrušení a vrácení věci soudu I. stupně, který by o věci opětovně rozhodl, a žádal, aby k jeho projednání byl určen jiný soudce. Soudu vytýkal, že neprovedl jím navrhované důkazy, rozsudek považuje za nepřezkoumatelný, nebylo rozhodnuto o všech jeho návrzích. V protokolu o jednání neuváděl všechny skutečnosti a u otce nesplnil poučovací povinnost o břemeni tvrzení a břemeni důkazním. Stran neprovedení důkazů poukázal na návrh ze dne 4. 7. 2016 i na to, že nebyla dokončena účastnická výpověď matky. Soud ignoroval jeho návrh, aby matka doložila, jak naložila s prostředky. Zcela opomenuto zůstalo odborné stanovisko doc. Králíčkové. Rozsudek je nepřezkoumatelný i proto, že soud neuvedl, proč navržené důkazy neprovedl. Stran uvedení všech skutečností, které u jednání proběhly, soud zamítl návrh na jeho opravu jako opožděný a o věci vydal pro otce překvapivé rozhodnutí. Měl za to, že soud nerozhodl o návrhu, aby matka složila nespotebované výživné na účty dětí u banky. Uvedl, že záměrem otce je dosáhnout toho, aby byla nařízena tvorba úspor, pak již nebude požadovat zasílání vyúčtování. Navrhl, aby věc s ohledem na závažné procesní vady projednal jiný soudce. Nesouhlasil ani se závěrem soudu, že od posledního rozhodnutí nedošlo ke změně poměrů. Nesprávné hospodaření s výživným takovou změnou je.

Matka ani kolizní opatrovník se k odvolání otce písemně nevyjádřili.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 odstavec 1 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno včas (§ 204 odstavec 1 o. s. ř.), osobou oprávněnou (§ 201 o. s. ř.) a je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř. a contrario), přezkoumal napadený rozsudek, řízení jeho vydání předcházející a bez nařízení jednání k projednání odvolání (§ 214 odstavec 2 písmeno d/ o. s. ř.) dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro jeho zrušení a vrácení věci soudu I. stupně, a to zejména s ohledem na nepřezkoumatelnost rozsudku, nesprávné právní posouzení věci a v důsledku toho i nedostatečná skutková zjištění.

*Podle § 495 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen „o. z.“, souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. **Jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů.***

*Podle § 896 odstavec 1 o. z. rodiče mají **povinnost a právo pečovat o jmění dítěte, především je jako řádní hospodáři spravovat. S peněžními prostředky, o kterých lze předpokládat, že nebudou zapotřebí k úhradě výdajů souvisejících s majetkem dítěte, musí bezpečně nakládat.***

*Podle § 917 o. z. rozhoduje-li soud o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti předka k nezletilému dítěti, které nenabýlo plné svéprávnosti, a majetkové poměry osoby výživou povinné to připouštějí, lze za odůvodněné potřeby dítěte považovat i tvorbu úspor, nevylučují-li to okolnosti zvláštního případu; poskytnuté výživné přechází do vlastnictví dítěte. **O správě takto poskytnutých částek platí obecná pravidla o jmění dítěte.***

Podle § 923 odstavec 1 o. z. změní-li se poměry, může soud změnit dohodu a rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které nenabýlo plné svéprávnosti.

Z obsahu spisu vyplývá, že posledním rozhodnutím o úpravě rodičovské odpovědnosti a výživného je rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 13. 5. 2013, čj. 84 Nc 116/2012-23, kterým soud schválil dohodu rodičů o svěřením obou nezletilých dětí do péče matky, a to i pro dobu po rozvodu manželství rodičů, a otec se zavázal od 29. 1. 2013 a pro dobu po rozvodu manželství rodičů přispívat na výživu každého z dětí částkou 20.000 Kč měsíčně splatnou vždy do 15. dne v měsíci předem k rukám matky. Manželství rodičů bylo rozvedeno rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2013, čj. 116 C 15/2012-19, který nabyl právní moci dne 12. 11. 2013.

V návrhu podaném soudu dne 28. 5. 2015 otec poukazuje na rozpory mezi rodiči ve správě jmění dětí a na to, že její matka odmítá informovat o tom, jak nakládá s výživným, jehož výše je nadstandardní, a jehož spotřebování mu není dokládáno. Tvrdí, že v tomto směru má negativní poznatky. U jednání soudu I. stupně dne 3. 2. 2016 matka v rámci své výpovědi uvedla i to, že výživné průběžně spotřebovává, z peněz dětí si zaplatila letecký zájezd – dovolenou jako doprovod, u dalšího jednání dne 4. 5. 2016 pak vypočetla pravidelná plnění (rodinný dům - pojištění 17.000 Kč/rok, voda 22.000

Kč/rok, zálohy na elektřinu, plyn, televizi 7.000 Kč/měsíc, internet 4.000 Kč/rok, u nezletilé L. tři kroužky za 3.000 Kč/pololetí, družina 2.000 Kč/školní rok, klavír 5.000 Kč/rok, škola v přírodě 2.000 Kč, u nezletilého K. lyžařský kurz 10.000 Kč, golfový klub 2.000 Kč/měsíc, vybavení 5.000 Kč). Uvedla, že v roce 2013 i 2014 byla s dětmi na letní dovolené po 60.000 Kč, lyžovat v Alpách za 40.000 Kč. Podáním ze dne 4. 7. 2016 otec označil skutečnosti, ke kterým by se měla matka vyjádřit (zejména k otázkám hospodaření s výživným dětí) a doložit o nich důkazy. U následného jednání dne 15. 8. 2016 však již soud I. stupně dokazování nedoplňoval a o věci rozhodl.

Nesprávné právní posouzení věci ze strany soudu I. stupně vyplývá z toho, že výživné nepovažoval za jmění dítěte, ale za pravidelně se opakující peněžité plnění sloužící k pokrytí každodenních i mimořádných potřeb a výdajů dětí. Patrně nebude sporu o tom, že výživné je nárokem dětí a matka, do jejíž péče byly děti svěřeny a k jejím rukám se otec zavázal výživné platit, představuje pouze místo pro úhradu výživného (platební místo). Výživné má sloužit k uspokojení potřeb dětí, jedná se o plnění peněžité, náležející dítěti, současně tedy jde i o jeho majetek a jmění (srov. § 495, § 917 in fine o. z.). Pečující rodič pak zde vystupuje jako správce jmění a v souvislosti s touto funkcí má i povinnost majetek dítěte řádně spravovat, tedy nakládat s výživným tak, aby byly náležitě a účelně uspokojovány všechny odůvodněné potřeby dětí, řádně i mimořádné. Za odůvodněné potřeby lze považovat i tvorbu úspor (srov. § 896 odstavec 1 o. z.). Jestliže při uzavírání dohody o péči a výživném v květnu 2013 se rodiče shodli a otec nepožadoval, aby část z výživného, ke kterému se zavázal plnit, byla dětem ukládána na úspory (jinými slovy předpokládat, že s výživným bude nakládáno řádně), a nyní tvrdí (a navrhuje v tomto směru důkazy), že matka nehospodáří s výživným, které je u obou dětí ve výši nadstandardní, řádně a dílem je spotřebovává i sama, již tyto skutečnosti (pochybnost o řádném nakládání s výživným) mohou podle názoru odvolacího soudu představovat změnu poměrů ve smyslu § 923 odstavec 1 o. z. a § 475 z. ř. s., a ve svém důsledku vést ke změně dřívějšího rozhodnutí o výživném, pokud jde o rozložení výživného placeného k rukám matky a na tvorbu úspor. Na matce proto je, aby v řízení uvedla a případně i doložila, jakou částku z výživného ve výši 20.000 Kč měsíčně pro každé z dětí vydává na uspokojení běžných potřeb dětí, i potřeb mimořádných a na základě zjištění, která soud v tomto směru učiní, by po té měl vyhodnotit, v jaké části výživné slouží k uspokojení potřeb dětí a je spotřebováváno, a zda a jaká jeho část by mohla být poskytována na tvorbu úspor. Řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je ovládáno zásadou vyšetřovací, soud proto není omezen na skutečnosti, které uvádějí účastníci, ale je povinen všechny skutečnosti relevantní pro rozhodnutí sám zjistit (srov. § 20 odstavec 1 z. ř. s.). Není proto na místě výtky soudu I. stupně, že *otec neosvědčil žádnou změnu poměrů*, ani že *žádný z rodičů nevznesl návrh na navýšení dosavadního výživného*, pokud by relevantní skutečnosti v tom směru zjistil, mohl zahájit řízení i sám (srov. § 13 z. ř. s.). Podklad v platné právní úpravě nemá ani úvaha soudu o tom, že návrhu na změnu způsobu placení výživného – tvorbu úspor – by mohl přistoupit pouze v případě změny původního rozsudku a navýšení výživného. Soud I. stupně přitom sám vypočítával skutečnosti, se kterými bývá v praxi spojována

změna dřívější úpravy výživného (*o 3 roky vyšší věk dětí, nástup do základní školy, resp. na její vyšší stupeň*). Za nepřezkoumatelný, neboť odpovídající dokazování prováděno nebylo, považuje odvolací soud závěr, že matka s výživným hospodaří řádně, resp. že nezjistil žádných jejích pochybení a nedostatků, kdy jednak z odůvodnění rozsudku není zřejmé, jaká skutková zjištění mu pro tento závěr byla podkladem, z obsahu spisu vyplývá, že dokazování v tomto směru v potřebném rozsahu provedeno nebylo. Částka 20.000 Kč obecně co do své výše nepředstavuje částku, kterou děti školního věku běžně spotřebovávají. Ochraně oprávněných zájmů dětí pak, pokud matka tvrdí, že výživné je spotřebováváno, odpovídá požadavek, aby skutečnosti v tomto směru relevantní tvrdila a v řízení doložila, a to alespoň řádově v případě běžných výdajů na stravu, podílu na nákladech bydlení, pořizování oblečení, obutí apod., konkrétními doklady pokud jde o výdaje nikoli obvyklé (např. kroužky, zájmová činnost, výdaje související se zdravotním stavem či jednorázově hrazené vyšší částky). Zde odvolací soud opakovaně poukazuje na to, že výživné je nárokem dětí, je třeba je považovat za jmění dítěte a není-li zcela spotřebováno, platí pro jeho správu pravidla, na která poukazuje otec, a která zákonodárce upravuje v ustanovení § 896 a násl. o. z. Matka je povinna s nespotebovaným výživným nakládat s péčí řádného hospodáře. Bude proto na soudu I. stupně, aby posoudil, zda a do jaké míry této úpravě a postavení matky odpovídají i další požadavky otce na uložení povinností matce. Nesprávné právní posouzení věci, nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí i nedostatečné dokazování odvolací soud vede ke zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu I. stupně k dalšímu řízení (§ 219a odstavec 1 písmeno b/, odstavec 2, § 221 odstavec 1 písmeno a/ o. s. ř.). Pochybení, k nimž došlo ze strany soudu I. stupně, vycházely zejména z jeho nesprávného výkladu hmotného práva, závazný právní názor vyššího soudu nebyl v řízení dosud vysloven a v řízení před soudem I. stupně nedošlo ani k zásadním procesním vadám, odvolací soud proto současně se zrušením napadeného rozsudku nepřistoupil k požadavku otce na přikázání věci k projednání a rozhodnutí jiným soudcem (srov. § 221 odstavec 2 o. s. ř.). Právním názorem odvolacího soudu vysloveným výše je soud I. stupně vázán (§ 226 odstavec 1 o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne i o náhradě nákladů tohoto odvolacího řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Brno 22. února 2017

JUDr. Eva Stupková v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Simona Procházková